Ympäristöministeriö 19.2.2025
ISO / Kiertotalousyksikkö
hallitussihteeri Johanna Routio, erityisasiantuntija Kati Suomalainen ja lainsäädäntöneuvos Sirkku Jaakkola

Eduskunnan ympäristövaliokunnalle

Ympäristöministeriön vastine valiokunnan asiantuntijakuulemisessa 18.2.2026 esitettyihin näkemyksiin ja kysymyksiin (HE 4/2026)

EU:n akkuasetus

Akkujen uudelleenkäyttö ja uudelleenkäytön valmistelu

Asiantuntijalausunnoissa esitettiin näkemys, jonka mukaan Suomi olisi ottamassa akkuasetuksen osalta huomattavasti tiukemman linjan kuin mitä alkuperäinen asetus edellyttää, kun ehdotuksen mukaan muiden toimijoiden kuin tuottajien oikeus tarjota akkujen ja paristojen uudelleenkäyttöön liittyviä palveluita säilyisi, mutta oikeus tarjota uudelleenkäytön valmisteluun liittyviä palveluita poistettaisiin, ellei asiasta sovita tuottajan kanssa.

Ympäristöministeriö toteaa, että ehdotettu säännös jättää mahdollisuuden tapauskohtaiselle, akun tosiasialliseen kuntoon perustuvalle tulkinnalle. Ehdotetun säännöksen perusteluissa on pyritty kuvaamaan, mitä uudelleenkäytöllä ja uudelleenkäytön valmistelulla akkuasetuksen ja jätepuitedirektiivin mukaan tarkoitetaan. Uudelleenkäytön valmistelu ja uudelleenvalmistus kohdistuu jätteeseen eli jäteakkuun, joihin liittyvien palveluiden tarjoaminen olisi mahdollista vain sopimalla asiasta tuottajan kanssa. Uudelleenkäyttö kohdistuu tuotteeseen eli akkuun, joka käytetään uudelleen samassa käyttötarkoituksessa, ja siihen liittyviä palveluita voisi edelleen tarjota ilman erillistä sopimista tuottajan kanssa.

Ympäristöministeriö katsoo, että ehdotus ei tiukenna akkuasetuksen vaatimustasoa. Akkuasetuksessa on säädetty sähkö- ja elektroniikkalaiteromun sekä romuajoneuvojen käsittelylaitosten toiminnanharjoittajille velvollisuus luovuttaa kaikki keräämänsä jäteakut ja -paristot tuottajille. Tästä velvollisuudesta ei ole mahdollista kansallisesti poiketa. Akkuasetuksen mukainen tuottajavastuu edellyttää, että tuottajilla on tosiasiallinen mahdollisuus järjestää jäteakkujen ja -paristojen keräys ja käsittely sekä vastata niistä aiheutuvista kustannuksista. Akkuasetus edellyttää kaikilta akkuarvoketjun toimijoilta yhteistyön tekemistä.

Teollisuusakkujen laajennettu tuottajavastuu

Asiantuntijalausunnoissa esitettiin näkemys, jonka mukaan teollisuusakkujen laajennettu, kollektiivinen tuottajavastuu koskisi vain 18.8.2025 jälkeen markkinoille saatettuja akkuja ja lainsäädäntöön tulisi sisällyttää tätä koskeva nimenomainen ajallinen rajaus oikeusvarmuuden turvaamiseksi.

Ympäristöministeriö toteaa, että akkuasetuksessa ei ole rajattu tuottajan taannehtivaa vastuuta teollisuusakuista. Akkuasetuksen teollisuusakkujen tuottajavastuuta koskevat säännökset ovat suoraan sovellettavaa oikeutta, eikä kansallisesti voida säätää ajallista rajausta, jota ei ole itse asetuksessa säädetty. EU-asetusten tulkintavalta kuuluu viime kädessä EU-tuomioistuimelle.

Lisäselvitys EU:n akkuasetuksen vaikutuksista akkuteollisuuteen ja sähköistymiseen

Asiantuntijakuulemisessa esitettyjen kysymysten osalta ympäristöministeriö esittää seuraavan lisäselvityksen. EU:n akkuasetus on suomalaisen akkuarvoketjun etu, koska Suomen teollisuus tuottaa vastuullisesti ja kestävästi (mm. hiilijalanjälki) akkumineraaleja ja -materiaaleja. Asetuksen jäljitettävyys- ja due diligence -vaatimukset tukevat akkujen raaka-ainevirtojen kestävyyden huomioimista akkutuotannossa ja tuovat siten kilpailuetua suomalaiselle teollisuudelle, kun akkumateriaalien tuotantoketjut pitää todentaa asetuksen edellyttämällä tavalla. Asetuksen akkumateriaalien kierrätys- ja talteenottotavoitteet ja näiden tarkempi raportointi kirittävät uusien kierrätysteknologioiden kehittämiseen ja uusiin investointeihin akkujen jätehuollon ja kierrätys- ja talteenottotavoitteiden saavuttamiseksi.

EU:n akkuasetus vaikuttaa yhteiskunnan sähköistymiseen myönteisesti edistäessään turvallisten ja kestävästi tuotettujen akkujen valmistamista ja niiden vastuullista uudelleenkäyttöä ja kierrättämistä Euroopassa. Akkujen suorituskyvyn parantuminen ja hintojen lasku lisää akkupohjaisten energiavarastojen käyttöä tasaamaan sähkön huippukysyntää ja sitä kautta leikkaamaan korkeimpia hintoja. Sähkön varastointi akkuihin on osa energiajärjestelmää ja edistää omavaraisuutta ja huoltovarmuutta sähkönjakelun kriisitilanteissa.

Sähkö- ja elektroniikkalaiteromu

Asiantuntijakuulemisessa esille tulleiden seikkojen johdosta ympäristöministeriö ehdottaa seuraavien muutosten tekemistä.

53 §. Poikkeukset eräiden tuotteiden tuottajan kustannusvastuusta.

Pykälän 3 momenttiin on tarpeen tehdä tekninen korjaus. Pykälästä on tarpeen poistaa siihen tehty lisäys *'kuin tässä pykälässä säädetään'*, sillä tehty lisäys on omiaan rajoittamaan soveltamista aiempaan muotoiluun verrattuna, mikä ei ole ollut tarkoituksena. Samalla on

tarpeen korjata sanan ’*saavat’* tilalle ’voivat’. Nämä muutokset eivät edellytä muutoksia säännöksen perusteluihin.

3 momentin korjattu muoto:

- *Tuottaja ja muun kuin kotitalouden sähkö- ja elektroniikkalaitteen haltija voivat ~~saavat~~ sopia jätehuollon kustannusten jakamisesta toisin ~~kuin tässä pykälässä säädetään~~ riippumatta laitteen markkinoille saattamisen ajankohdasta.*

Liite 3. Sähkö- ja elektroniikkalaitteiden luokat 15.8.2018 alkaen (53 §:n 1 momentin 3 kohta)

- Ehdotuksella on tarkoitus lisätä jätelakiin uusi liite 3. Liitteen 3 tulee vastata nykyisen sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta annetun valtioneuvoston asetuksen (519/2014) liitettä 2. Valtioneuvoston asetuksen liitteen 2 kopioinnissa on tapahtunut tekninen virhe, joka huomattiin vasta nyt. Korjattu liite 3 on tämän vastineen liitteenä.

Kansainväliset jätesiirrot

Suomen ympäristökeskus (SYKE) toi kirjallisessa lausunnossaan esiin huolen siitä, ettei jätteensiirtoasetuksen toimeenpanossa anneta kansallista sääntelyä jätesiirron edellytyksistä koskien erityisesti läheisyys- ja omavaraisuusperiaatteen noudattamista, ja siitä, ettei EU-tasolla ole yhtenäistä tulkintaa loppukäsiteltäväksi siirrettävän jätteen siirron edellytyksistä (artikla 11), mikä lisää niin toimijoiden kuin SYKEnkin työmäärää.

Ympäristöministeriö tuo esiin, että uuden EU:n jätteensiirtoasetuksen 11 artiklassa tiukennetaan edellytyksiä loppukäsiteltäväksi siirrettävän (mm. kaatopaikalle sijoitettavaksi) jätteen osalta. Mainittu artikla mahdollistaa sen, että jätteiden tuonnille kaatopaikattavaksi ei anneta lupaa, jos siirron edellytykset eivät täyty, jos esimerkiksi ilmoittaja ei pysty osoittamaan, että siirto on läheisyysperiaatteen mukainen. Yhtenäistä EU-linjaa 11 artiklan soveltamisesta ei vielä ole, koska asetusta ei ole alettu soveltaa ja on todennäköistä, että säännöksen soveltaminen voi lisätä ainakin alkuvaiheessa jonkin verran eri osapuolien työmäärää.

Ympäristöministeriö toteaa, että se on tunnistanut tarpeen seurata, millaiseksi jätteiden tuonti kaatopaikalle kehittyy Suomessa. Jos seurannan perusteella tarvetta ilmenee ympäristöministeriö arvioi, millä muilla lainsäädännöllisillä keinoilla voitaisiin puuttua kaatopaikalle tuotavaan jätteeseen kuin tuonnin täysi kielto tai mahdollisuuksia kirjata valtakunnalliseen jätesuunnitelmaan erityisiä toimenpiteitä koskien kaatopaikkoja. Yhtenäisen soveltamisen käytännöistä voidaan keskustella ja sopia myös EU-laajuisessa IMPEL-työryhmässä (European Union network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law).

Liite 3

Sähkö- ja elektroniikkalaitteiden luokat 15.8.2018 alkaen (53 §:n 1 momentin 3 kohta)

Kussakin jäljempänä luetellussa laiteluokassa on esimerkkiluettelo luokkaan kuuluvista sähkö- ja elektroniikkalaitteista.

1. Lämmitys- ja jäähdytyslaitteet

Jääkaapit, pakastimet, kylmäautomaatit, ilmastointilaitteet, kuivauslaitteet, lämpöpumput, öljylämmittimet ja muut lämpötilan muuttamiseen käytettävät laitteet, joissa käytetään muuta nestettä kuin vettä lämpötilan muuttamiseksi.

2. Näyttöpäätteet, monitorit ja laitteet, joiden näyttöpäätteet ovat pinta-alaltaan suurempia kuin 100 cm 2

Näyttöpäätteet, televisiot, LCD-valokuvakehykset, monitorit, kannettavat tietokoneet ja sylimikrot.

3. Lamput

Loisteputket, pienloistelamput, loistelamput, korkeatehoiset purkauslamput, mukaan luettuina painenatriumlamput ja metallihalidilamput, matalapaineiset natriumlamput, LED-lamput.

4. Suuret laitteet (joltain ulkomitaltaan yli 50 cm), kuten kodinkoneet, tieto- ja teletekniset laitteet, kuluttajaelektroniikka, valaisimet, äänen- tai kuvantoistolaitteet, soittimet, sähkö- ja elektroniikkatyökalut, lelut, vapaa-ajan- ja urheiluvälineet, terveydenhuollon laitteet, tarkkailu- ja valvontalaitteet, automaatit ja sähkövirtaa tuottavat laitteet; luokkiin 1 –3 sisältyvät laitteet eivät kuulu tähän luokkaan

Pesukoneet, vaatteiden kuivauslaitteet, astianpesukoneet, ruoanlaittoon käytettävät laitteet, sähköliedet, sähkökuumennuslevyt, valaisimet, äänen- tai kuvantoistolaitteet, musiikkilaitteet (lukuun ottamatta kirkkoihin asennettuja pilliurkuja), neulonta- ja kutomakoneet, suuret keskustietokoneet, suuret tulostimet, kopiokoneet, suuret kolikkoautomaatit, suuret terveydenhuollon laitteet, suuret tarkkailu- ja valvontalaitteet, suuret tuote- ja raha-automaatit, aurinkosähköpaneelit.

5. Pienet laitteet (ei yhdeltäkään ulkomitaltaan yli 50 cm), kuten kodinkoneet, kuluttajaelektroniikka, valaisimet, äänen- tai kuvantoistolaitteet, soittimet, sähkö- ja elektroniikkatyökalut, lelut, vapaa-ajan- ja urheiluvälineet, terveydenhuollon laitteet, tarkkailu- ja valvontalaitteet, automaatit ja sähkövirtaa tuottavat laitteet; luokkiin 1 –3 ja 6 sisältyvät laitteet eivät kuulu tähän luokkaan

Pölynimurit, mattoharjat, ompelukoneet, valaisimet, mikroaaltouunit, tuulettimet, silitysraudat, leivänpaahtimet, sähköveitset, sähkökattilat, kellot, parranajokoneet, vaa'at, hiusten- ja vartalonhoitovälineet, taskulaskimet, radiot, videokamerat, videonauhurit, hifilaitteet, soittimet, äänen- tai kuvantoistolaitteet, sähkö- ja elektroniikkalelut, urheiluvälineet, tietokoneet pyöräilyä, sukellusta, juoksua, soutua jne. varten, savunilmaisimet, lämmityksen säätölaitteet, termostaatit, pienet sähkö- ja elektroniikkatyökalut, pienet terveydenhuollon laitteet, pienet tarkkailu- ja valvontalaitteet, pienet tuoteautomaatit, aurinkosähköpaneeleilla varustetut pienet laitteet.

6. Pienet tieto- ja teletekniset laitteet (ei yhdeltäkään ulkomitaltaan yli 50 cm)

Matkapuhelimet, GPS-laitteet, taskulaskimet, reitittimet, henkilökohtaiset tietokoneet, tulostimet, puhelimet.